

Dùng Live CD Ubuntu

Vũ Đỗ Quỳnh

Hà Nội - 01/2007

Sử dụng Ubuntu Live CD Dapper

Mục Lục

Sử dụng Ubuntu Live CD Dapper.....	2
<u>Ubuntu là gì ?.....</u>	<u>2</u>
<u>Live CD là gì ?.....</u>	<u>2</u>
<u>Làm sao để nhận được một Live CD Ubuntu ?.....</u>	<u>2</u>
<u>Khởi động Live CD.....</u>	<u>3</u>
<u>Yêu cầu về phần cứng.....</u>	<u>3</u>
<u>Setup BIOS để khởi động Live CD.....</u>	<u>3</u>
<u>Chọn ngôn ngữ và bàn phím.....</u>	<u>3</u>
<u>Môi trường làm việc đồ họa GNOME.....</u>	<u>3</u>
<u>Desktop GNOME.....</u>	<u>4</u>
<u>Thư đơn Applications (phần mềm ứng dụng).....</u>	<u>4</u>
<u>Thư đơn Places (không gian làm việc và phần cứng).....</u>	<u>6</u>
<u>Thư đơn System (hệ thống, hệ điều hành).....</u>	<u>7</u>
<u>Ghi lại số liệu với Live CD.....</u>	<u>8</u>
<u>Cài đặt hệ thống Ubuntu vào đĩa cứng.....</u>	<u>8</u>
<u>Giấy phép sử dụng tài liệu này.....</u>	<u>8</u>
<u>CÁC LỜI TỪ CHỐI (DISCLAIMER).....</u>	<u>8</u>

Ubuntu là gì ?

Ubuntu là tên của một phần mềm hệ điều hành Linux và các phần mềm ứng dụng thuộc dòng Debian và do Công ty Canonical Ltd. (Nam Phi) sáng tạo và phát hành miễn phí. Phần mềm Ubuntu được phân phối theo giấy phép sử dụng GNU/GPL¹. Các phiên bản Ubuntu khác nhau ra đời mỗi 6 tháng và được đánh số theo phương thức *Y.XX*, trong đó *Y* là số lẻ của năm phát hành (ví dụ nếu năm phát hành là năm 2006 thì *Y = 6*) và *XX* là số của tháng ra phiên bản Ubuntu, thường là tháng 04 và tháng 10 hằng năm. Tuy nhiên phiên bản Ubuntu ra đầu tiên trong năm 2006 lại ra vào đầu tháng 06, cho nên phiên bản đó được mang số là 6.06 và còn được gắn thêm các chữ LTS (Long term support = hỗ trợ lâu dài trong 3 năm liên tiếp). Phiên bản Ubuntu 6.06 LTS còn mang thêm một tên nữa là Dapper Drake. Vậy trong tài liệu này chúng tôi đề cập đến phiên bản Ubuntu 6.06 LTS Dapper Drake, gọi tắt là Ubuntu Dapper hoặc Ubuntu 6.06 LTS.

Live CD là gì ?

Một Live CD là một đĩa CDROM đã chứa toàn bộ một hệ điều hành, cùng các phần mềm ứng dụng đã được chọn lọc, để khởi động một máy tính. Trong quá trình khởi động, hệ điều hành máy tính sẽ được nạp lên bộ nhớ (RAM) và sẽ duy trì suốt trong bộ nhớ RAM, không ảnh hưởng đến hệ điều hành gốc của máy tính đã cài sẵn trong ổ đĩa cứng. Đây có thể coi như là một cách an toàn và thuận lợi để khám phá một hệ điều hành mới mà không cần phải cài đặt phần mềm đó vào đĩa cứng. Tuy nhiên tốc độ làm việc các phần mềm sẽ chậm hơn do hệ điều hành phải liên tục đọc và giải nén các phần mềm ứng dụng đã ghi trên đĩa Live CD.

Làm sao để nhận được một Live CD Ubuntu ?

Nếu bạn chưa có Live CD Ubuntu, bạn có thể đặt miễn phí một bộ CD tại <http://shipit.ubuntu.com/>. Tuy nhiên thời gian để nhận các CD về cũng phải mất hơi lâu, từ 4-6 tuần sau khi các đĩa CD đã được gửi qua bưu điện. Tại Việt Nam, bạn có thể liên hệ với một trong các nơi như sau để mua một bản CD sao chép :

---

1 GNU General public license (<http://www.gnu.org/licenses/gpl.html>)

- Tại TP Hồ Chí Minh : bác Mai Khúc Hải
- Tại Hà Nội : Trung tâm đại học kỹ thuật số (CNF) của Tổ chức hợp tác đại học Pháp ngữ (AUF) tại Hà Nội (CNF Hà Nội), Ngõ 42 Tạ Quang Bửu, Q. Hai Bà Trưng (ĐT: 04-868.48.85 ; email: cai@vn.auf.org)

Khởi động Live CD

Yêu cầu về phần cứng

Một bộ máy tính Pentium III với 256 MB RAM trở lên, có gắn một ổ đọc CD là đủ để sử dụng đĩa Live CD Ubuntu. Bộ nhớ RAM càng lớn thì càng tốt do môi trường làm việc đồ họa GNOME khá tốn về bộ nhớ. Máy tính không cần thiết phải gắn một ổ đĩa cứng. Tuy nhiên, nếu sau này muốn cài hệ điều hành Ubuntu vào đĩa cứng, thì cần một ổ cứng với 5-10 GB trống. Mainboard của máy tính phải hỗ trợ việc khởi động máy tính từ ổ đọc đĩa CD, đó là trường hợp của hầu như tất cả các mainboard máy tính từ năm 2000 trở lại đây. Muốn máy tính khởi động Live CD có thể bạn sẽ cần phải thay đổi những mặc định của BIOS.

Setup BIOS để khởi động Live CD

Tùy theo các loại máy tính, sau khi đã bật máy lên, bạn có thể thay thế những mặc định của BIOS bằng cách ấn vào phím Del (máy tính để bàn Desktop) hoặc phím F2 (máy tính xách tay). Nói chung cần quan sát những thông báo hiển lên trên màn hình sau khi đã bật máy và/hoặc tham khảo tài liệu hướng dẫn đi kèm máy tính.

Khi nào đã vào phần Setup, tìm thực đơn Boot (BIOS mới) hoặc thực đơn Advanced (BIOS cũ) và xác định Boot priority hoặc First booting device là ổ đọc CD-Rom (hoặc DVD). Sau đó phải ghi lại những thay đổi vào BIOS, nếu cần, bằng cách ấn phím F10. Trước khi click nút Yes để khẳng định những thay đổi mặc định của BIOS, nên đưa đĩa Live CD vào ổ đọc CD trước khi khởi động lại máy tính.

Chọn ngôn ngữ và bàn phím

Sau khi khởi động, nếu không có gì trục trặc, bạn sẽ nhìn thấy thực đơn khởi động Ubuntu Live CD. Lúc đó bạn có thể lựa chọn ngôn ngữ (ấn F2), ví dụ tiếng Pháp, tiếng Việt (tiếng Anh là ngôn ngữ mặc định) và bàn phím (ấn F3), v.v. Sau khi ấn phím Enter, quá trình khởi động máy tính và nạp hệ điều hành vào bộ nhớ RAM sẽ được thực hiện.

Môi trường làm việc đồ họa GNOME

Nếu việc nhận dạng các thiết bị phần cứng, đặc biệt card đồ họa của máy tính, được hoàn thành tốt, bạn sẽ nhìn thấy màn hình sau đây, là *bàn làm việc ảo* (Desktop) của người đang dùng trong môi trường đồ họa GNOME.

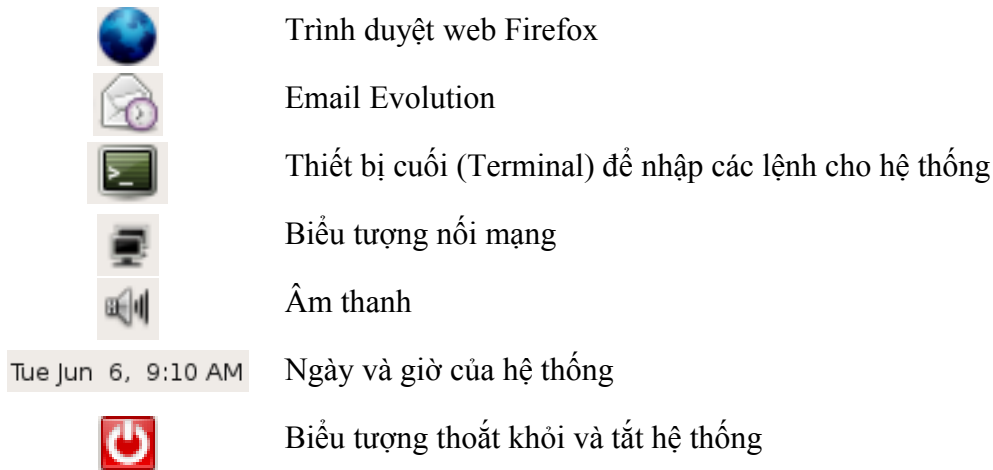

Desktop GNOME

Desktop GNOME được chia thành 3 vùng : 2 bảng điều khiển ở phía trên và ở phía dưới của màn hình và vùng màn hình chính ở giữa hai bảng điều khiển, được gọi là vùng Desktop (bàn làm việc ảo) của người dùng. Bảng điều khiển phía trên bao gồm 3 thực đơn chính :

- Thực đơn lựa chọn các phần mềm ứng dụng (Applications)
- Thực đơn nhập các nơi của hệ thống điều hành (Places)
- Thực đơn để quản lý hệ thống điều hành (System)

Bảng điều khiển trên có thêm các biểu tượng của một số phần mềm ứng dụng và thông tin về hệ thống như :

Bảng điều khiển phía dưới có biểu tượng Desktop bên trái, khi nào ấn biểu tượng đó, Bàn làm việc ảo (Desktop) của người dùng sẽ hiển lên. Về phía phải của bảng điều khiển dưới có thể chọn một trong 4 Bàn làm việc ảo của GNOME.

Thực đơn Applications (phần mềm ứng dụng)

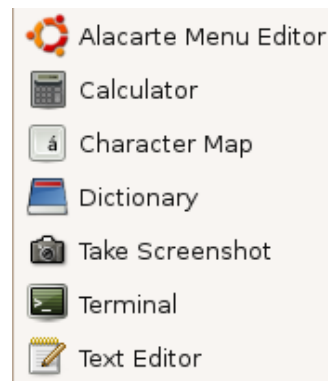

Khi ấn vào thực đơn *Applications*, bạn có thể lựa chọn các phần mềm ứng dụng đã được sắp xếp theo các loại ứng dụng chủ yếu như sau :

Loại phần mềm ứng dụng là công cụ (*Accessories*)

Thực đơn cho phép chọn các loại phần mềm công cụ sẵn có trên Live CD, trong đó thiết bị cuối (*Terminal*) cho phép thực hiện các lệnh cho hệ thống :

Loại phần mềm là trò chơi (Games) :

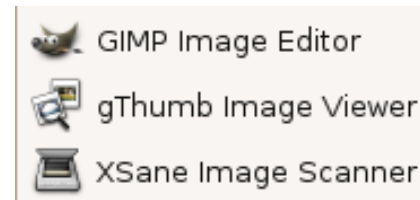
Bạn sẽ không thiếu trò chơi để thư giãn hoặc cho các trẻ em giải trí :

Loại phần mềm đồ họa:

Trong các loại phần mềm đồ họa, GIMP không thua kém Photoshop và để quét hình bạn có thể dùng Xsane nếu như máy quét hình được nhân Linux hỗ trợ :

Loại phần mềm khai thác internet :

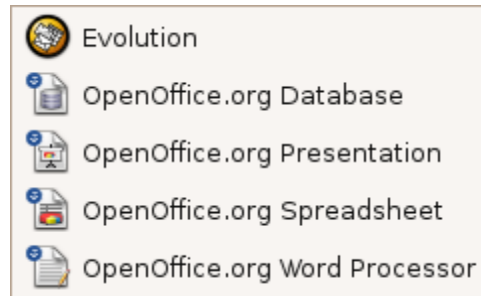
Bạn sẽ dùng trình duyệt web Firefox và phần mềm GAIM để chat với bạn bè trên Yahoo, ICQ và MSN

Loại phần mềm ứng dụng cho văn phòng

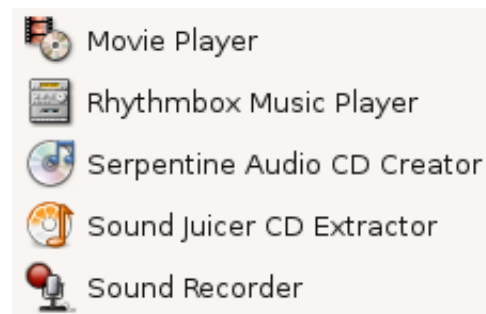
Đương nhiên bạn sẽ chọn phần mềm văn phòng OpenOffice.org, tương thích với bộ Office của Microsoft, có khả năng xuất khẩu các tài liệu theo định dạng PDF :

Loại phần mềm ứng dụng để xử lý âm thanh và xem phim

Tuy nhiên các phần mềm có sẵn chỉ thích hợp với các định dạng mở như *ogg*. Nếu muốn nghe *mp3*, chẳng hạn sẽ phải cài thêm một số phần mềm đặc dụng :

Thực đơn *Add/Remove* sẽ cho phép cài thêm một số phần mềm từ kho phần mềm của Ubuntu thông qua chương trình quản lý gói phần mềm *Synaptic* của Ubuntu.

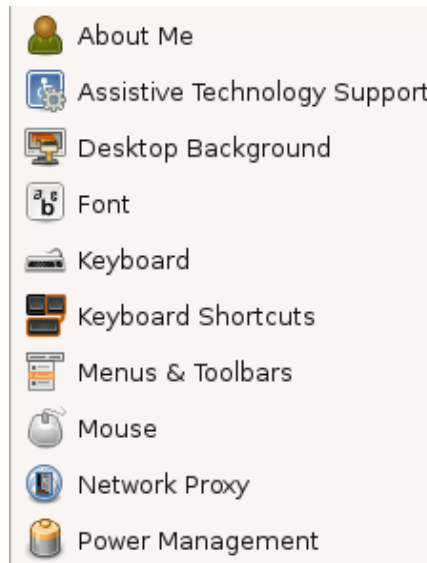
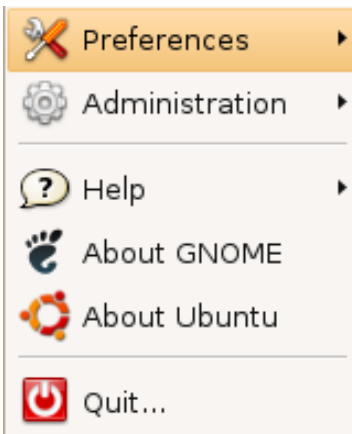
Thực đơn *Places* (không gian làm việc và phần cứng)

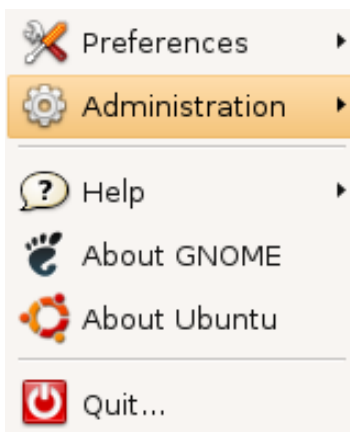
Đây là nơi để truy cập vào thư mục cá nhân (*Home Folder*) với phần mềm *Nautilus* (tương đương của *File Explorer* trong Windows) hoặc để dùng các linh kiện bên ngoài đã gắn với hệ thống máy tính như ổ đọc CD, ổ USB, cũng như nối với các máy chủ trên mạng hoặc để tìm kiếm các tập tin trong hệ thống. Thực đơn *Recent Documents* cho phép mở nhanh các tập tin tài liệu đã dùng gần đây.

Thực đơn System (hệ thống, hệ điều hành)

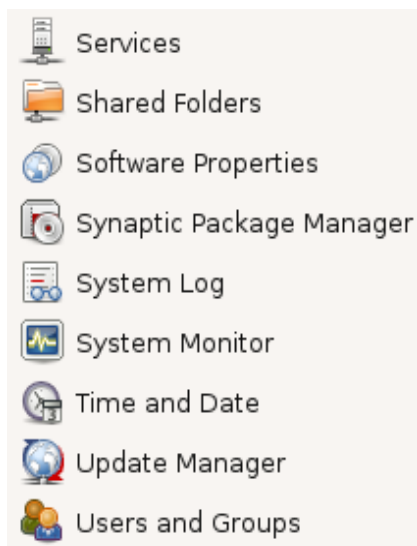
Nếu cần chỉnh lại hệ thống phù hợp với tùy thích của bạn, thực đơn *System* (Hệ thống) sẽ cho phép thực hiện các mong muốn của bạn thông qua thực đơn phụ *Preferences* hoặc thực hiện một số nhiệm vụ quản trị hệ hồng thông qua thực đơn phụ *Administration*.

Chọn thực đơn phụ *Preferences* bạn sẽ có khả năng chọn loại bàn phím, nền hình của Bàn làm việc Desktop, các loại phông, v.v.

Thực đơn phụ *Administration* cho phép thực hiện một số nhiệm vụ quản trị hệ thống cơ bản, như kiểm tra mạng, xác định các thông số mạng như địa chỉ IP (*Networking*), bổ sung máy in, ngôn ngữ, phân vùng đĩa cứng, v.v.

Thực đơn phụ *Administration* cũng cho phép dùng trực tiếp chương trình *Synaptic* để quản lý các gói phần mềm và chương trình *Update Manager* để cập nhật hệ thống với các bản vá lỗi hỏng phần mềm đã được phát hiện. Bạn sẽ có khả năng bổ sung thêm người dùng cho hệ thống và xem các thông báo của hệ thống (*System Log*). Nếu cần bổ sung thêm các kho phần mềm *Universe* và *Multiverse*, bạn sẽ chọn các kho phần mềm đó nhờ chương trình *Software properties*.

Ghi lại số liệu với Live CD

Tuy nhiên trong quá trình làm việc với live CD Ubuntu, nếu bạn muốn ghi lại các số liệu và tập tin mà bạn đã tạo ra trước khi đăng xuất khỏi hệ thống hoặc tắt máy tính, đơn giản nhất bạn có thể dùng một ổ USB.

Khi bạn cắm một ổ USB vào máy tính, hệ thống sẽ nhận ra thiết bị đó và sẽ bổ sung một biểu tượng mang tên của ổ USB trên nền Desktop, đồng thời mở nội dung của ổ USB trong một cửa sổ Nautilus.

Để chép các tập tin vào ổ USB, bạn chỉ cần chọn các tập tin và kéo chúng vào cửa sổ hiển thị nội dung của ổ USB. Khi nào chép xong, bạn nhớ ấn nút phải con chuột vào biểu tượng ổ USB và chọn Eject (đẩy ra) để bảo đảm các tập tin được ghi đầy đủ vào ổ USB. Khi nào biểu tượng ổ USB biến mất trên nền hình Desktop, việc rút ra ổ USB có thể thực hiện một cách an toàn.

Cài đặt hệ thống Ubuntu vào đĩa cứng

Nếu bạn nhận thấy hệ thống Ubuntu chạy tốt với máy tính của bạn, bạn có thể muốn cài đặt hệ thống Ubuntu vào ổ cứng. Muốn làm vậy chỉ cần ấn vào biểu tượng Install và theo dõi các bước chỉ dẫn. Tuy nhiên trước khi cài đặt Ubuntu vào ổ cứng máy tính, bạn nên sao chép các dữ liệu quan trọng nhất và cần chuẩn bị ổ cứng bằng cách giải phóng một không gian trống tối thiểu khoảng 2-5 GB, tùy theo mục đích tiếp tục sử dụng Ubuntu (để tiếp tục khám phá hoặc để dùng thật sự). Sau khi đã cài Ubuntu trên ổ cứng, hệ thống sẽ chạy nhanh hơn nhiều và bạn có thể

dùng ổ đọc CD để đọc số liệu, xem phim, nghe nhạc, v.v.

Giấy phép sử dụng tài liệu này

Tài liệu này được phân phối theo giấy phép GNU/FDL², có nghĩa bạn có thể sử dụng, sao chép, phân phối lại và sửa lại nội dung của tài liệu này với điều kiện là bạn phải công nhận tác giả của tài liệu gốc là ông Vũ Đỗ Quỳnh (vdquynh@gmail.com) và bạn phải phân phối lại tài liệu này và các tài liệu xuất phát từ tài liệu này theo giấy phép GNU/FDL.

CÁC LỜI TỪ CHỐI (DISCLAIMER)

Chúng tôi đã thật sự cố gắng để bảo đảm độ chính xác cao của các thông tin được cung cấp trong quyển sách này. Tuy nhiên chúng tôi không thể nào bảo đảm một độ chính xác tuyệt đối 100%. Vì vậy, tác giả gốc không thể nào chịu trách nhiệm nếu như tài liệu này đã chứa một số sai lầm ngoài ý muốn và những hậu quả mà chúng có thể gây ra.

Chúng tôi có thể đề cập đến một số phần mềm và phần cứng trong tài liệu này là những phần mềm và phần cứng có tên thương mại đã được đăng ký và có bản quyền. Nếu đúng như thế, chúng tôi không có ý định đòi lại những tên đó.

THIS DOCUMENTATION IS PROVIDED BY THE AUTHORS "AS IS" AND ANY EXPRESS OR IMPLIED WARRANTIES, INCLUDING, BUT NOT LIMITED TO, THE IMPLIED WARRANTIES OF MERCHANTABILITY AND FITNESS FOR A PARTICULAR PURPOSE ARE DISCLAIMED. IN NO EVENT SHALL THE AUTHORS BE LIABLE FOR ANY DIRECT, INDIRECT, INCIDENTAL, SPECIAL, EXEMPLARY, OR CONSEQUENTIAL DAMAGES (INCLUDING, BUT NOT LIMITED TO, PROCUREMENT OF SUBSTITUTE GOODS OR SERVICES; LOSS OF USE, DATA, OR PROFITS; OR BUSINESS INTERRUPTION) HOWEVER CAUSED AND ON ANY THEORY OF LIABILITY, WHETHER IN CONTRACT, STRICT LIABILITY, OR TORT (INCLUDING NEGLIGENCE OR OTHERWISE) ARISING IN ANY WAY OUT OF THE USE OF THIS SOFTWARE, EVEN IF ADVISED OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

---

² GNU Free documentation licence (<http://www.gnu.org/copyleft/fdl.html>)